

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 2 юли 2020 г.
(OR. en)

9346/20

Междуетноститутуционално досие:
2020/0137 (NLE)

EDUC 268
SOC 439
EMPL 341
JEUN 57
COMPET 303
ECOFIN 558

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-н Jordi AYET PUIGARNAU, директор
Дата на получаване:	2 юли 2020 г.
До:	Г-н Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	COM(2020) 275 final
Относно:	Предложение за ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2020) 275 final.

Приложение: COM(2020) 275 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 1.7.2020 г.
COM(2020) 275 final

2020/0137 (NLE)

Предложение за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

**относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на
устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост**

{SWD(2020) 123 final}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

• Основания и цели на предложението

Предложението за Препоръка на Съвета относно професионалното образование и обучение (ПОО)¹ за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост бе обявено в съобщението „Силна социална Европа за справедливи промени“ от 14 януари 2020 г.² То е важна част от текущото прилагане на **Европейския стълб на социалните права**, с която се укрепва неговият принцип 1 „Образование, обучение и учене през целия живот“.

По общата политика в областта на професионалното обучение, определена в Договора от Рим, бе постигнат напредък със започването на процеса от Копенхаген през 2002 г., обединяващ държавите членки, социалните партньори и Комисията. Тази политика се ползваше и от подкрепата на асоциации на доставчиците на ПОО. **ПОО обхващат около половината от завършилите гимназиалния етап на средното образование в Европейския съюз.** Благодарение на ПОО младежите получават подготовка, която им осигурява успешен старт в трудовия живот, а хората в трудоспособна възраст — възможност за повишаване на квалификацията и за преквалифициране за различни цели: за работещите — да им се помогне да усъвършенстват непрекъснато своите умения, да ги адаптират към променящите се изисквания, свързани с работата, или да преговарят за промяна на работата си, а за безработните — да им се съдейства да придобият уменията, необходими за реинтегрирането им на пазара на труда; и в по-общ план — чрез знанията, уменията и нагласите да се даде възможност на учащите се за успешно професионално, социално и личностно развитие.

Пандемията от COVID-19 наруши сериозно нормалните образователни и обучителни дейности, включително ПОО в цяла Европа. Независимо от това, че държавите членки бързо преминаха към цифрови решения за учене, противоепидемичните мерки и последвалата криза подложиха на изпитание издръжливостта на системата. Положението в ПОО бе утежнено още повече от факта, че практическото обучение — под формата на учене в процеса на работа и чиракуване — бе спряно в повечето сектори³.

Икономическото възстановяване от кризата с COVID-19 дава възможност за ускоряване на реформите на системите за ПОО и за увеличаване на издръжливостта им, по-специално чрез цифровизация на предложенията и методите за учене и чрез бързо адаптиране към променящите се нужди на пазара на труда. За тази цел трябва да се обърне внимание на необходимостта да се осигурят достъп до цифрови инструменти и технологии за всеки учащ се, преподавател и обучител, както и подходящи мерки за

¹ Професионалното образование и обучение са образованието и обучението, имащи за цел да дадат на младежите и възрастните познания, ноу-хау, умения и/или компетентности, които са необходими в определени професии или по-общо на пазара на труда и които могат да бъдат предоставени във формална и неформална среда на всички нива по Европейската квалификационна рамка, включително във висшето образование.

² Съобщение на Комисията „Силна социална Европа за справедливи промени“ (COM(2020) 14 final).

³

https://www.cedefop.europa.eu/files/cedefop_community_apprenticeship_experts_synthesis_how_are_european_countries_managing_apprenticeships_to_respond_to_the_coronavirus_crisis.pdf

професионално ориентиране. Цифровите инструменти, като например симулаторите и виртуалната и разширената реалност, имат потенциала да повишат достъпността и ефективността на обучението, особено за малките и средните предприятия, които предлагат места за чиракуване. Важна роля в този процес могат да играят и междуфирмените центрове за обучение и центровете за високи постижения в областта на ПОО.

Очаква се пандемията да доведе до най-тежката рецесия в историята на ЕС и за младите хора, навлизащи на пазара на труда през този период, ще бъде трудно да намерят първата си работа⁴. Кризите в миналото показваха, че най-силно засегнати обикновено са именно младежите. Ето защо по-нататъшното укрепване на системите за ПОО е от решаващо значение за възстановяването от кризата с COVID-19, тъй като ПОО се доказва като основна част от усилията за подпомагане на младежката заетост при предишната икономическа и финансова криза. По-специално чиракуването, ученето в процеса на работа, а също и краткосрочните програми за ПОО, насочени към безработните, се доказваха като средство за повишаване на пригодността за заетост и за улесняване на връщането на пазара на труда или на достъпа до него⁵. Настоящото предложение ще допринесе за висококачествено предлагане, по-специално на чиракуване и други професионални програми в рамките на **гаранцията за младежта**, като се осигурят тяхната адекватност за пазара на труда, цифровизацията и екологичната устойчивост на ПОО. С него също така се призовава за увеличаване на подкрепата за чиракуването и за Европейския алианс за професионална подготовка с цел да се поднови и повиши ангажиментът за предлагане на възможности за качествено и ефективно чиракуване.

Промените в трудовата сфера и в областта на уменията също налагат осъвременяване на системите за ПОО. Текущите промени, като автоматизацията и цифровизацията на производството и услугите, продължават да променят облика на пазара на труда. Освен това за извършването на по-широкия двоен преход към **по-цифрова и по-зелена икономика** е необходимо ПОО да се адаптират така, че учащите се в ПОО да придобиват уменията, необходими за този двоен преход, като същевременно се утвърди и засили централната роля на ПОО в **процеса на учене през целия живот**. В това отношение също така е особено важно междусекторното учене, свързващо формално разделени или успоредни области на учене, например здравеопазването и сектора на околната среда⁶.

Като се има предвид, че срокът на действие на рамката на политиката за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението и на специфичните приоритети за ПОО изтича през 2020 г., е налице възможност да се определи нова и по-амбициозна политика на Съюза за ПОО, която да даде възможност да се посрещнат описаните по-горе предизвикателства. Общата цел следва да бъде да се осъвремени политиката на ЕС за ПОО, за да се отговори на големите нужди от повишаване на квалификацията и преквалифициране във връзка с общата амбиция за подготвяне за предизвикателствата на 21-ви век, и по-специално за да се съдейства за

⁴ Европейска икономическа прогноза — пролет 2020 г. Институционален документ 125, май 2020 г. Европейска комисия.

⁵ Заетостта сред завършилите професионално образование и обучение постепенно се увеличи от 73,7 % през 2009 г. на 79,5 % през 2018 г.

⁶ Както например се препоръчва в съобщението от 2019 г., озаглавено „Стратегически подход на Европейския съюз към фармацевтичните продукти в околната среда“
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0128&qid=1593082217208>

възстановяването от пандемията от COVID-19 и да се допринесе за изграждането на по-устойчив, по-справедлив и по-издръжлив Европейски съюз.

Предложението е тясно интегрирано в други предстоящи инициативи на Комисията, свързани с политиката, по-специално в съобщенията на Комисията, озаглавени „Европейска програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост“⁷ и „Подкрепа за младежката заетост: мост към работните места за следващото поколение“⁸, плана за действие в областта на цифровото образование, стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) и европейското пространство за образование, които обхващат всички нива и видове образование и обучение.

• **Обхват на предложението**

Предложението на Комисията за Препоръка на Съвета относно ПОО за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост има за цел да се обнови политиката на ЕС за ПОО чрез:

- а) **осъвременяване на политиката на Съюза за ПОО**, като се подкрепят преходите към зелена и цифрова икономика във времена на демографски промени, както и чрез възходящо сближаване на националните системи за ПОО. Като се има предвид ключовата роля на ПОО, и по-специално на чиракуването, за подобряването на пригодността за заетост, с предложеното осъвременяване също така **ще се окаже подкрепа за пригодността за заетост на младежите и за възрастните, нуждаещи се от непрекъснато повишаване на квалификацията и преквалифициране**. Този процес ще включва и по-голямо използване на цифрови инструменти и непрекъснатата цифровизация на системите за ПОО, което ще допринесе за повишаването на тяхната издръжливост;
- б) **потвърждаване на централната роля на ПОО в процеса на учене през целия живот** и силните връзки на ПОО с всички сектори на образованието и обучението, за което е необходимо да се осигурят пропускливост и прозрачност;
- в) **рационализиране на процеса на европейско сътрудничество** в областта на ПОО чрез интегриране и адаптиране на инструментите за осигуряване на качеството на ПОО (EQAVET) и за гъвкавост и съобразено с конкретните нужди предоставяне на ПОО (ECVET);
- г) **опростяване на управлението на ПОО на равнището на Съюза** (което е свързано с интегрирането на действащите в момента препоръки относно ECVET и EQAVET в настоящото предложение и отменянето им вследствие на това интегриране) и определяне на методите на работа, видовете дейности за подкрепа на равнището на Съюза и рамка за мониторинг с цел оценка на напредъка в изпълнението на настоящата препоръка, при пълна съгласуваност с по-широката рамка за управление на образованието и обучението.

По-конкретно, що се отнася до действията, които следва да бъдат предприети **на национално равнище**, новите елементи са следните:

⁷ COM(2020) 274 final.

⁸ COM(2020) 276 final.

- **подчертаване на ключовата роля, която имат системите за ПОО за младежите**, навлизащи на пазара на труда, и добавяне, че тези системи следва да играят също толкова важна роля за възрастните, които се нуждаят от непрекъснато повишаване на квалификацията и преквалифициране;
- **предоставяне на степен на автономност на доставчиците на ПОО**, позволяваща им да реагират бързо на предизвикателствата, свързани с уменията, да предлагат програми за бързо преквалифициране и да работят в тясно сътрудничество с работодателите и от публичния, и от частния сектор;
- **организиране на програмите за ПОО в модули и включване на тези програми в по-високите нива на квалификации и микроквалификации;**
- **свързване на ПОО с ориентираните към бъдещето икономически стратегии и иновационни системи;**
- **насърчаване на центровете за високи постижения в областта на ПОО⁹** (основно чрез програмата „Еразъм+“), свързани със стратегии за интелигентна специализация и предлагащи новаторски услуги, които включват клъстери¹⁰, бизнес инкубатори, подкрепа за започване на стопанска дейност и разпространение на технологии, по-специално за малките и средните предприятия (МСП), с цел системите за ПОО да станат издръжливи и да бъдат пригодени за по-голяма цифровизация, да се осигури цифровата им подготвеност, както и да се подпомогне преходът от западащи към нови и разрастващи се сектори;
- **интегриране на екологичната и социалната устойчивост** в учебните програми и организационното управление на ПОО, включително свързване на екологичния аспект с други области;
- **осигуряване на по-голяма пропускливост** между системите за образование и обучение;
- **на фона на пандемията от COVID-19 — повишаване на цифровата подготвеност на институциите за ПОО** чрез насърчаване на нови учебни среди, инструменти и педагогически методи, и по-специално на тези, които са свързани с цифровизацията, обхващащи както специфичните, така и междусекторните учебни програми и съдържание в ПОО, и чрез включване на свързания с цифровизацията аспект в рамката EQAVET;

⁹ Центровете за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение имат за цел да функционират като световни еталони за обучението в специфични области — както за първоначалното обучение на младежи, така и за постоянното повишаване на квалификацията и преквалифициране на възрастни — чрез гъвкаво и навременно предлагане на обучение за нужните на предприятията умения. Те действат на местно равнище, тясно интегрирани са в местните иновационни екосистеми и клъстери и обединяват широк кръг от местни партньори, например доставчици на професионално образование и обучение, работодатели, изследователски центрове, агенции за развитие, служби по заетостта и др., за да развият „екосистеми за умения“, допринасящи за регионалното, икономическото и социалното развитие, иновациите и стратегиите за интелигентна специализация.

¹⁰ Промислените клъстери са групи от специализирани предприятия, често МСП, и други свързани с тях подпомагащи участници на дадено място, които работят в тясно сътрудничество. В Европа има около 3 000 специализирани клъстера, представляващи 54 милиона работни места. В обновената стратегия за промишлената политика на ЕС клъстерите се разглеждат като мощен инструмент за икономическо развитие в подкрепа на промишлените иновации по места.

- **увеличаване на привлекателността на ПОО** за учащите се и за предприятията, включително за микро-, малките и средните предприятия, например чрез интернационализация и по-големи възможности за мобилност на учащите се и на служителите, предлагани чрез програмата „Еразъм+“ и други възможности за финансиране;
- предприемане на действия срещу свързаните с **пола** предубеждения и стереотипни избори и подкрепяне на многообразието и приобщаването;
- **определяне на набор от показатели и цели**, позволяващи количествен и качествен мониторинг на резултатността на системите за ПОО.

Освен че в настоящото предложение се потвърждава отново ролята на тристранния Консултативен комитет за професионално обучение (ККПО), в него се предлагат и следните **нови елементи на равнище ЕС**:

- **предоставяне на помощна услуга**, обхващаща различните измерения на системите за ПОО (например чиракуване, центрове за високи постижения в областта на ПОО, продължаващо ПОО, осигуряване на качеството) и обединяваща управлението на няколко отделни структури за подкрепа (секретариати на EQAVET и ECVET, помощни услуги в областта на чиракуването, експертни работни групи);
- **подкрепа за цифровата подготвеност на институциите за ПОО** чрез по-широко използване на инструмента SELFIE и постепенно разширяване на неговия обхват с включването на ученето в процеса на работа¹¹;
- **насърчаване на европейското ПОО като световен еталон в развиването на умения** и стимулиране на мобилността и признаването на професионалните квалификации и резултатите от периоди на учене в чужбина, включително чрез разработване на концепцията за европейски основни професионални профили като част от платформата „Европас“, допълнени, когато е възможно, с цифрово учебно съдържание за ПОО;
- **въвеждане на процес на партньорска оценка относно осигуряването на качеството** в ПОО с цел да се съдейства за сближаването във възходяща посока по отношение на качеството, прозрачността и взаимното доверие.

¹¹ SELFIE (Self-reflection on Effective Learning by Fostering the use of Innovative Educational Technologies — Самооценка по отношение на ефективното обучение чрез насърчаване на използването на иновационни образователни технологии) е безплатен и лесен за използване инструмент с възможност за персонализиране, чрез който училищата могат да направят оценка какво е нивото им по отношение на ученето в цифровата ера. Той е проектиран от Съвместния изследователски център с цел да се помогне на училищата да интегрират цифровите технологии в процеса на преподаване, учене и оценяване на учениците. Чрез него може да се установи какво работи добре, какво трябва да се подобри и на какво трябва да се даде приоритет. Инструментът е достъпен на 24-те официални езика на Европейския съюз, като с времето ще се добавят още езици. SELFIE събира — анонимно — мненията на учениците, учителите и училищните ръководители относно това как се използват технологиите в тяхното училище. За целта се използват кратки твърдения и въпроси и проста скала от 1 до 5 за изразяване на съгласие. Твърденията обхващат области, като например ръководните умения, инфраструктурата, обучението на учители и цифровата компетентност на учениците. Резултатите от самооценката могат да бъдат използвани стратегически на системно или институционално равнище за последващо инвестиране в изграждането на капацитет и в инфраструктурата съобразно с установените пропуски.

Политически контекст

В отговор на кризата с COVID-19 Комисията предложи амбициозен и всеобхватен **план за възстановяване и подготовка за следващото поколение**. В плана се представя пътна карта за това как да се даде силен тласък на икономиката на Европа, да се защити заетостта и да се създадат нови работни места, да се насърчат зеленият и цифровият преход и икономиката да стане по-справедлива, по-издръжлива и по-устойчива за идните поколения. В него се подчертава, че е по-важно от всякога да се подобрят и адаптират уменията, знанията и компетенциите.

С инструмента Next Generation EU¹² ще се набере ново финансиране на финансовите пазари за 2021—2024 г., предназначено за новопредложените **Механизъм за възстановяване и устойчивост**¹³ и **REACT-EU**¹⁴. И двете програми ще включват инвестиции в **уменията, образованието и обучението** се цел да се положи основата за екологично, цифрово и устойчиво възстановяване. Комисията също така адаптира своите предложения за бъдещия Европейски социален фонд плюс, за да предостави още по-голяма подкрепа за **мерките за младежка заетост, както и за образованието и уменията**.

Като част от стратегията за възстановяване Комисията предложи също да се предостави значително допълнително финансиране в размер на 30 милиарда евро за **Фонда за справедлив преход**, с което да се осигурят общо 40 милиарда евро. Финансирането ще се използва за намаляване на социално-икономическите последици от прехода към неутралност по отношение на климата в най-засегнатите региони, например като се подкрепи преквалифицирането на работници, като се подпомогнат МСП да създадат нови икономически възможности и като се инвестира в прехода към чиста енергия и в кръговата икономика¹⁵.

Тези мерки са свързани с **Европейския зелен пакт** — новата стратегия на ЕС за растеж, която има за цел превръщането на Съюза в справедливо и благоденстващо общество с модерна, ресурсно ефективна и конкурентоспособна икономика, в която през 2050 г. няма нетни емисии на парникови газове и икономическият растеж не зависи от използването на ресурси. Инвестициите за **постигане на по-кръгова икономика**¹⁶ могат да спомогнат за намаляване на зависимостта на ЕС от външни доставчици и за увеличаване на устойчивостта му срещу глобални проблеми с доставките. Предстоящата „**вълна на саниране**“ ще се съсредоточи върху създаването на работни места в секторите на строителството, санирането и други трудоемки отрасли¹⁷. Преходите в тези области водят до по-голяма нужда от преквалифициране и повишаване на квалификацията. Програмите за ПОО могат да играят ключова роля за осигуряването на тези умения и вероятно ще имат важна роля и за изпълнението на други инициативи в рамките на Европейския зелен пакт¹⁸.

¹² COM(2020) 456 final.

¹³ COM(2020) 408 final.

¹⁴ COM(2020) 451 final.

¹⁵ COM(2020) 442 final.

¹⁶ COM(2020) 98 final.

¹⁷ COM(2020) 456 final.

¹⁸ Например в стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. (COM(2020) 380 final) се подчертава ключовата роля на уменията в прехода към зелена икономика и в борбата срещу загубата на биологично разнообразие, като се поставя акцент върху обучението и преквалифицирането на работната сила в широк кръг от сектори. С това ще се допринесе и за бъдещия план за действие за нулево замърсяване на въздуха, водата и почвите, за което е важно да се обединят образованието и уменията от различни области, като например околната среда и здравето, за да се отговори на тези все по-междусекторни предизвикателства. В стратегията „От

Комисията прие и **нова промишлена стратегия за Европа**¹⁹ с оглед на двойния преход — зелен и цифров. В нея се призовава за решителни действия, за да може ученето през целия живот да се превърне в реалност за всички и да се гарантира, че образованието и обучението не изостават от този двоен преход. Отправя се и призив висшето образование и ПОО да осигурят повече научни работници, инженери и техници на пазара на труда. Освен това в **стратегията за мястото на МСП в устойчива и цифрова Европа** се подчертава, че все повече МСП са изправени пред предизвикателството да намерят служители, притежаващи необходимите умения, и че наличието на квалифициран персонал или на опитни ръководители продължава да бъде най-големият проблем за една четвърт от МСП в Европейския съюз²⁰. ПОО имат особено важна роля за това да се гарантира, че работната сила в МСП притежава уменията, необходими на пазара на труда.

Възможностите и предизвикателствата, свързани с текущата цифрова трансформация и отговора на Европа в рамките на политиката, са очертани в стратегията **„Изграждане на цифровото бъдеще на Европа“**, в която се подчертава необходимостта от инвестиране в образованието, обучението и цифровите умения на всички европейци, като се вземе предвид приетата **стратегия за равенство между половете за 2020—2025 г.**²¹

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

• Правно основание

Съгласно член 166, параграф 1 от ДФЕС Съюзът провежда политика на професионално обучение, която подкрепя и допълва действията на държавите членки, като напълно зачита отговорностите на държавите членки относно съдържанието и организацията на професионалното обучение. Целта на действията на Съюза съгласно член 166, параграф 2 от ДФЕС е:

- да улеснят адаптирането към промените в промишлеността, в частност чрез професионално обучение и преквалифициране;
- да подобрят първоначалното и продължаващото професионално обучение с оглед на перспективата за учене през целия живот, за да се улеснят професионалната интеграция и реинтеграция на пазара на труда;
- да улеснят достъпа до професионално обучение и да насърчават мобилността на обучаващите и обучаваните, и в частност на младите хора;
- да стимулират сътрудничеството между институциите за образование и обучение и предприятията;
- да развиват обмен на информация и опит по проблеми, общи за системите за обучение на държавите членки.

фермата до трапезата“ (COM(2020) 381 final), която има за цел да промени начина, по който храната се произвежда и достига до трапезата ни, също се отчита ключовата роля на знанията и насоките в подкрепа на прехода.

¹⁹ COM(2020) 102 final.

²⁰ COM(2020) 103 final.

²¹ Съобщение на Комисията „Съюз на равенство: Стратегия за равенство между половете за 2020—2025 г.“ (COM(2020)152 final).

Съгласно член 165, параграф 1 от ДФЕС Съюзът допринася за развитието на качествено образование чрез насърчаване на сътрудничеството между държавите членки и ако е необходимо, чрез подпомагане и допълване на техните действия, като напълно зачита отговорностите на държавите членки за съдържанието на учебния процес и организацията на образователните системи. Целта на действията на Съюза съгласно член 165, параграф 2, второ и четвърто тире от ДФЕС е:

- да насърчават мобилността на студенти и преподаватели, *inter alia* чрез стимулиране на академичното признаване на дипломи и периоди на обучение;
- да развиват обмена на информация и опит по проблеми, които са общи за образователните системи на държавите членки.

• **Субсидиарност (при неизключителна компетентност)**

В своята работа за развитието на качествено образование и обучение и за прилагането на политика за професионално обучение ЕС отговаря за насърчаването на сътрудничеството между държавите членки, като подкрепя и допълва техните действия, когато е необходимо.

Качеството и сближаването на системите за ПОО способстват за свободното движение на хора, стоки и услуги, за устойчивостта на работната сила в ЕС и в крайна сметка за успешното функциониране и устойчивостта на вътрешния пазар. Ето защо те могат да бъдат постигнати само с действия на европейско равнище.

В член 166, параграф 1 от ДФЕС е определено, че Съюзът провежда политика на професионално обучение, която подкрепя и допълва действията на държавите членки, като напълно зачита отговорностите на държавите членки относно съдържанието и организацията на професионалното обучение.

В член 165, параграф 1 от ДФЕС е определено, че Съюзът допринася за развитието на качествено образование чрез насърчаване на сътрудничеството между държавите членки и ако е необходимо, чрез подпомагане и допълване на техните действия, като напълно зачита отговорностите на държавите членки за съдържанието на учебния процес и организацията на образователните системи.

В съответствие с принципа на субсидиарност, в предложението се очертава новата политика на Съюза за ПОО и се отправят препоръки във връзка с нея.

Настоящата препоръка не засяга разпоредбите на Директива 2005/36/ЕО²², изменена с Директива 2013/55/ЕС²³, относно признаването на професионалните квалификации и предвидения в нея режим на автоматично признаване.

• **Пропорционалност**

Предложените в настоящата препоръка действия са пропорционални на поставените целите. Предложението за препоръка на Съвета подкрепя процесите на реформи, започнати от отделните държави, и допълва усилията на държавите членки в областта на професионалното образование и обучение. Предложеното действие е съобразено с практиките в държавите членки и многообразието от системи в тях. То отчита нуждата от диференциран подход, отразяващ различното икономическо, финансово и социално положение в държавите членки, както и различните условия на пазара на труда.

²² ОВ L 255, 30.9.2005 г.

²³ ОВ L 354, 28.12.2013 г.

- **Избор на инструмент**

Предложеният инструмент е препоръка на Съвета, което зачита принципите на субсидиарност и пропорционалност. Той се основава на съществуващите достижения на правото на Европейския съюз и съответства на вида инструменти, налични за действия на Европейския съюз в областта на образованието, обучението и заетостта. Като правен инструмент, той показва ангажирането на държавите членки с мерките, изложени в настоящата препоръка, и предоставя стабилна политическа основа за сътрудничество на равнището на Европейския съюз в тази област при пълно зачитане на компетентността на държавите членки в сферата на образованието, обучението, социалните политики и политиките за заетостта.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Последващи оценки/проверки за пригодност на действащото законодателство

Не се прилага.

Консултации със заинтересованите страни

През 2017 г. бяха започнати задълбочени и целенасочени консултации, за да се определят основите на професионалното образование и обучение, подготвени за бъдещето, в контекста на нововъзникващите тенденции и предизвикателства (цифровизация, автоматизация, роботика, изкуствен интелект, зелена и цифрова икономика, включително изменение на климата, глобализация, нови бизнес модели, нови форми на организация на труда, демографско развитие, застаряване, миграция).

Тези консултации включваха всички съответни заинтересовани страни:

- държавите членки и социалните партньори, представени в групата на генералните директори в областта на професионалното образование и обучение и в тристранния ККПО, който прие [становище относно бъдещето на професионалното образование и обучение след 2020 г.](#);
- европейските социални партньори (с документите им за изразяване на позиция: [Европейската конфедерация на профсъюзите](#), [„Обединени МСП“](#) и [BusinessEurope](#)), с които бе проведена специална среща през януари 2020 г.;
- [европейските асоциации на доставчиците на ПОО](#).

През периода от март до май 2020 г. Комисията извърши [проучване на предизвикателствата и въздействието на пандемията от COVID-19 в областта на професионалното образование и обучение](#), при което бяха направени следните констатации:

- Съществуват няколко инструмента за създаване на материали за дистанционно обучение. Онлайн материалите в областта на ПОО обаче като цяло са по-слабо развити, що се отнася до практическите части на обучението и ученето в процеса на работа.
- Учащите се в ПОО могат да са в неравностойно положение в сравнение с учащите се в други образователни направления, тъй като за общите учебни предмети се полагат повече усилия, докато за типично професионалното съдържание — по-малко.

- „Веригата на предлагане“ на възможности за чиракуване е сериозно нарушена. Много от чираците са спрели да посещават предприятията в секторите, чиято дейност е била преустановена (например ресторантьорството, грижите за тялото и духа, като например уелнес услугите, грижите за красотата и др., туризма и производството). В някои случаи прекратяването на чиракуването и евентуално на финансовото обезщетение води до по-голямо ниво на отпадане от системата.
- Работодателите разполагат с малко ресурси за съсредоточаване върху обучението на младежите или на служителите, тъй като са загрижени за продължаването на дейността си. Някои работодатели и доставчици на обучение обаче са се възползвали от периода на ограничителни мерки, за да подпомогнат обучението на своите служители и да ускорят внедряването на цифрови системи за обучение и на цифрово съдържание.
- Въпреки че бързото адаптиране към тази драстична промяна е сериозно предизвикателство както за преподавателите и за учителите, така и за учащите се, много заинтересовани страни са се мобилизирали за оказване на помощ (доставчици на ПОО, местни органи на управление, издатели, НПО, предприятия и др.).
- Отправя се силен призив за създаване на европейска онлайн платформа (която да е безопасна, качествена, многоезична и т.н.), предлагаща възможности за работа в мрежа и за обмен на добри практики, както и цифрови решения, включително за учене в процеса на работа.

В подобен анализ, направен от Cedefop, също се посочват някои предизвикателства за сектора на ПОО: дистанционното учене е нееднородно и използването му зависи до голяма степен от цифровите умения и наличността на училищата и преподавателите, както и от съответните сектори. Това използване варира от обикновена комуникация/поддържане на връзка с учащите се до достъп до ресурси (видеоматериали и др.) и действително преподаване. Анализът показва също така, че някои чираци продължават да се обучават и да работят, особено в предприятията, които предоставят основни услуги, например в здравеопазването и хранителния сектор, ако се спазват мерки за опазване на здравето и за безопасност. Обратно, чираци са спрели да посещават предприятията в сектори, в които дейностите са били прекратени със законов акт, какъвто е случаят в повечето държави с хотелиерството, грижите за тялото и духа, като например уелнес услугите, грижите за красотата и др., и туризма²⁴. Предвид факта, че в тези сектори работят предимно жени, те се смятат за особено засегнати.

В по-широк план за определянето на бъдещата политика за ПОО бяха използвани също следните факти и форуми:

- проект на Cedefop [„Промяна на естеството и на ролята на ПОО в Европа“](#) (2016—2018 г.);
- проучване на мненията относно ПОО (2017 г.), извършено от Cedefop въз основа на отговорите на общо 35 646 граждани на държавите членки;
- [проучване на Комисията относно мобилността в областта на ПОО в Европа](#) (2019 г.);

²⁴ <https://www.cedefop.europa.eu/fr/news-and-press/news/how-european-countries-manage-apprenticeships-respond-coronavirus-crisis>

- дискусии, проведени през Европейската седмица на професионалните умения (2018 г. и 2019 г.);
- допълнителни факти, представени от ОИСР и МОТ.

Предложението да се изменят и интегрират елементи на двата специални инструмента на ЕС в областта на ПОО — ECVET и EQAVET, като същевременно се отменят първоначалните инструменти, се основава на:

- специално [проучване относно инструментите на ЕС в областта на ПОО](#) (EQAVET и ECVET) (проведено през 2019 г., като са взети предвид и предходни проучвания за оценка);
- резултати от дейността на работна група на ККПО, създадена с цел да се постигне съгласие относно бъдещото развитие на европейските инструменти в областта на ПОО (първа половина на 2019 г.).

Въздействие на предложението върху препоръките на Съвета относно Европейската система за кредити в професионалното образование и обучение (ECVET) и Европейската референтна рамка за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение (EQAVET) и предложени по-нататъшни действия

От 2009 г. насам бяха разработени и се прилагат два специални инструмента в областта на ПОО, с които се съдейства на държавите членки за повишаване на гъвкавостта на ПОО (Европейската система за кредити в професионалното образование и обучение — ECVET) и за подобряване на качеството на техните системи за ПОО (Европейската референтна рамка за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение — EQAVET). В съответствие с резултатите от последните оценки, извършени по отношение на тези два инструмента, те трябва да бъдат осъвременени и рационализирани.

Препоръката относно ECVET²⁵ имаше за цел да се подобрят признаването, натрупването и трансфера на резултати от ученето, като по този начин бъдат подкрепени мобилността и ученето през целия живот, както и създаването на система на ЕС за кредити в ПОО. Развитието на тази инициатива продължи след Декларацията от Копенхаген от 2002 г.²⁶ относно бъдещите приоритети за засиленото европейско сътрудничество в областта на ПОО, в която се посочва, че е необходима система, която да подкрепя „прозрачността, съпоставимостта, преносимостта и признаването на компетентностите и/или квалификациите между различните страни и на различни равнища“.

Според посочените по-горе оценки на инструментите на ЕС в областта на ПОО ECVET е допринесла значително за развитието на по-висококачествена мобилност чрез използването и документирането на единици от резултати от ученето, като почти всички държави членки вече използват ECVET при осъществяване на международна мобилност. Концепцията за точки по ECVET обаче като цяло не е приложена и ECVET не е довела до разработване на европейска система за кредити в ПОО.

Въз основа на обратната информация, получена по време на консултацията със заинтересованите страни, както и на опита, натрупан при прилагането на ECVET през

²⁵ ОВ С 155, 8.7.2009 г.

²⁶ Декларация на европейските министри, отговарящи за професионалното образование и обучение, и на Европейската комисия, свикани в Копенхаген на 29 и 30 ноември 2002 г., относно засиленото европейско сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение.

последните десет години, в настоящото предложение са включени и подсилени някои елементи от Препоръката от 2009 г. относно ECVET и са отпаднали други, които не носят добавена стойност, нито отговарят на реална потребност в системите за ПОО. По-специално:

- В предложението е включен и затвърден принципът, че квалификациите се състоят от единици от резултати от ученето (организиране в модули). Този принцип се разглежда като необходима предпоставка, за да може да се увеличи гъвкавостта на програмите за ПОО и да се улесни валидирането като начин да се стимулират повишаването на квалификацията и преквалифицирането. Той също така има основно значение за улесняването на мобилността на учащите се в ПОО и на признаването на резултатите от ученето, постигнати през периоди на такава мобилност. Освен това той може да подпомогне автоматичното взаимно признаване на квалификации в областта на ПОО и сътрудничеството на секторно равнище, включително посредством подкрепа чрез подробния план за действие за секторно сътрудничество във връзка с уменията²⁷. За тази цел ще бъде проучена концепцията за европейски основни професионални профили, чрез които да се определи известна част общо учебно съдържание на европейско равнище. Профилите могат да улеснят значително мобилността на учащите се и на работещите, автоматичното признаване на професионалните квалификации и резултатите от периодите на учене в чужбина, както и разработването на съвместни квалификации и учебни програми в областта на ПОО;
- Инструментите за мобилност, разработени в рамките на Препоръката от 2009 г. (например споразумението за учене и меморандумът за разбирателство) с цел подкрепа на географската мобилност на учащите се в ПОО, ще бъдат доразвити в рамките на други инструменти на ЕС, като например подкрепяните от програмата „Еразъм+“ и свързаните с по-нататъшното развитие на „Европас“.
- Кредитните точки, въведени с Препоръката от 2009 г., ще бъдат прекратени поради много слабото им използване и липсата на доказателства, че имат добавена стойност. На практика Европейската система за трансфер и натрупване на кредити (ECTS), която се прилага широко във висшето образование, се използва и в ПОО след завършване на средно образование и във висшето ПОО.

Препоръката от 2009 г. относно ECVET ще бъде отменена, като посочените по-горе разпоредби и принципи за ECVET ще бъдат доразвити въз основа на настоящото предложение и ще бъдат включени в други инструменти на политиката на ЕС.

Препоръката относно EQAVET²⁸ бе приета с цел подобряване на качеството на ПОО. Значението на подобряването на това качество вече беше подчертано в Лисабонската

²⁷ Подробният план за действие за секторно сътрудничество във връзка с уменията е нов стратегически подход за мобилизиране на заинтересованите страни с цел разработване на ръководени от търсенето секторни стратегии за уменията в Европа. Той представлява солидна основа за предприемане на по-мощни действия. В момента той се използва на пилотни начала в адитивното производство, автомобилната промишленост, производството на батерии, биоикономиката, строителството, отбранителните технологии, цифровизацията на веригата за създаване на стойност в енергетиката и енергоемките отрасли, космическата индустрия, морските технологии, морското корабоплаване, микроелектрониката, стоманената промишленост, производството на текстилни изделия, облекла, обувки и кожни изделия и туризма.

²⁸ ОВ С 155, 8.7.2009 г.

стратегия от 2000 г., в която се посочва, че преходът към икономика, основана на знанието, изисква съвременно и приспособимо ПОО. По-късно в Декларацията от Копенхаген от 2002 г. бе предложено сътрудничество на равнище ЕС в областта на осигуряването на качеството в ПОО с цел да се укрепи взаимното доверие и да се подпомогне признаването на квалификацията.

Горепосочените оценки на инструментите на ЕС в областта на ПОО показаха, че EQAVET е стимулирала държавите членки да подлагат на преглед и да усъвършенстват своите национални системи за осигуряване на качеството: дванадесет държави членки са ги подобрили като конкретно действие по тази препоръка, а повечето останали държави са използвали EQAVET за преглед и адаптиране на системите си. Освен това няколко държави са въвели ново законодателство за осигуряване на качеството, съдържащо изрични препратки към EQAVET. Препоръката обаче не допринесе съществено за подобряване на прозрачността на механизмите за осигуряване на качеството, установени между държавите, и като цяло не увеличи взаимното доверие. Освен това според някои заинтересовани страни инструментът се прилага най-вече в първоначалното ПОО в училищна среда.

През последните десет години в рамките на мрежата EQAVET на равнище ЕС бяха развити много дейности, например за учене един от друг, и бяха създадени голям брой работни групи по въпроси в областта на осигуряването на качеството. Една от тези дейности — инициативата EQAVET+, се изразяваше в разработването на конкретни примерни дескриптори по няколко въпроса, свързани с осигуряването на качеството, които не бяха включени в Препоръката от 2009 г. Тази инициатива бе предприета вследствие на извършената през 2013 г. външна оценка на Препоръката, при която бяха установени области за подобрене.

С оглед на резултатите от различните проучвания за оценка, посочени по-горе, с настоящото предложение:

- ще бъде отменена Препоръката от 2009 г. относно EQAVET и работата за осигуряване на качеството в ПОО в ЕС ще бъде интегрирана в настоящото предложение;
- ще бъде интегрирана инициативата EQAVET+, като се добавят елементи, отнасящи се до резултатите от ученето, сертифицирането и оценяването, консултациите със заинтересованите страни и ролята на преподавателите и обучителите;
- ще бъде добавен допълнителен примерен дескриптор относно гъвкавостта на процесите на учене в ПОО предвид нарастващата нужда да се развие гъвкаво предоставяне на ПОО и необходимостта да се допринесе за екологичната устойчивост;
- ще бъде включен аспектът, свързан с цифровата подготвеност на системите и институциите за ПОО;
- ще бъде определен нов метод на работа чрез партньорски оценки на осигуряването на качеството на равнище системи за ПОО с цел да се подобри взаимното учене, да се повиши прозрачността на механизмите за осигуряване на качеството на предоставянето на ПОО и да се укрепи взаимното доверие между държавите членки;
- ще бъдат запазени мисията и функциите на националните референтни точки на EQAVET.

Оценка на въздействието

Предложението бе разработено въз основа на факти, събрани в рамките на проучвания и чрез широки консултации със заинтересовани страни. Като се има предвид, че предложените действия допълват инициативи на държавите членки, и като се вземат под внимание техният добровolen характер и обхватът на очакваното въздействие, не е необходима оценка на въздействието.

Пригодност и опростяване на законодателството

Не се прилага.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Няма да са необходими допълнителни средства или човешки ресурси, финансирани от бюджета на ЕС. Настоящата инициатива също така не засяга преговорите относно следващата многогодишна финансова рамка и бъдещите програми.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

Планове за изпълнение и механизми за мониторинг, оценка и докладване

На национално равнище с настоящото предложение държавите членки се приканват да осъвременят системите си за ПОО в съответствие с националните приоритети и с практиките в областта на образованието и обучението.

Комисията ще докладва на Съвета относно изпълнението на тази препоръка на всеки пет години въз основа на годишния мониторинг, извършван от Cedefop, и в тясно сътрудничество с ККПО.

Обяснителни документи (за директивите)

Не се прилага.

Подробно разяснение на конкретните разпоредби на предложението

Препоръки към държавите членки

С предложението държавите членки се приканват да работят за изпълнението на политиката на Съюза в областта на ПОО. Тази политика е вдъхновена от становището на ККПО относно бъдещето на ПОО след 2020 г.²⁹

Кризата с COVID-19 изтъкна неотложната необходимост да се проведат основните реформи за повишаване на издръжливостта на ПОО и на тяхната пригодност да посрещат бъдещите предизвикателства. Тя подчерта нуждата от повишена гъвкавост на ПОО в отговор на бързите промени, ускоряване на цифровизацията на ПОО, модерни и иновационни подходи за учене и повече инвестиции в уменията и компетентностите на преподавателите и обучителите.

Едно от основните послания в становището на ККПО е да се насърчи установяването на европейска култура на ПОО, при която е налице **насоченост към резултатите и се съдейства на държавите членки при определянето на цели** и разработването на методи за оценяване на постигането им. Въз основа на предишни консултации относно евентуалните референтни показатели в областта на професионалното образование и обучение в предложението се предвиждат също редица количествени цели, които да

²⁹ <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=20479&langId=en>.

бъдат постигнати до 2025 г., както е посочено по-долу³⁰:

- **делът на завършилите, които са постъпили на работа, да бъде най-малко 82 %³¹;**
- **60 % от завършилите наскоро ПОО да се възползват от учене в процеса на работа по време на своето професионално образование и обучение³².** Тази цел се отнася до всички форми на учене в процеса на работа и ще допринесе за увеличаване на възможностите за чиракуване, които могат да бъдат подкрепяни по линия на гаранцията за младежта;
- **8 % от учащите се в ПОО да се възползват от образователна мобилност в чужбина³³.**

Първата и третата цел се основават на съществуващите референтни показатели по стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ относно пригодността за заетост и мобилността на завършилите в областта на ПОО, а втората се базира на Препоръката на Съвета относно Европейска рамка за качествено и ефективно чиракуване. В работния документ на службите на Комисията се обясняват подробно обосновката и методиката за тези показатели и цели.

Освен това в предложението се определят редица принципи, които да бъдат приложени на национално равнище, за да се изпълни горепосочената политика на Съюза. Тези принципи са структурирани около **следните тематични цели**:

1. Професионалното образование и обучение се характеризират с гъвкавост, що се отнася до приспособяването към динамичните промени на пазара на труда

Въздействието на пандемията от COVID-19 върху икономиката на ЕС, бързото технологично развитие, цифровизацията, преходът към ресурсно ефективна, кръгова и неутрална по отношение на климата икономика, новите бизнес модели и новите форми на организация на труда ускоряват промените на уменията, от които се нуждае пазарът на труда. Държавите членки трябва да въведат **подходящи рамки и мерки, за да гарантират, че ПОО са устойчиви и могат да реагират бързо на променящите се изисквания на пазара на труда**. Необходими са по-добри механизми за предвиждане на уменията и за проследяване на завършилите лица, за да се реагира на промените в икономическите сектори и професиите и да се адаптира съответно съдържанието на професионалното образование и обучение. Решаващ елемент е бързината, с която се извършва тази адаптация. Необходими са равнища на автономност и финансиране, които улесняват бързата реакция на доставчиците на ПОО в отговор на променящите се потребности от умения. ПОО подготвят хората за определени професии. Същевременно в учебното съдържание както за младежите, така и за възрастните

³⁰ Вероятно въздействието на пандемията от COVID-19 ще забави постигането на целите през първите години, но с възстановяването се очаква напредъкът в това отношение да се ускори.

³¹ Т.е. лицата на възраст 20—34 г., които са завършили най-малко гимназиален етап на средното образование и са напуснали системата на образование и обучение преди 1—3 години.

³² Т.е. лицата на възраст 15—34 г., които са напуснали системата на образование и обучение преди 1—3 години. Показателят ще се основава на данните, които ще бъдат събрани от 2021 г. нататък като част от Наблюдението на работната сила в ЕС.

³³ Този дял ще се измерва като процент на мобилните учащи се в рамките на една календарна година от група завършили ПОО през същата година. Показателят ще се основава на данните за мобилността, взети от данните за програма „Еразъм+“, и на данните за завършилите ПОО, взети от данните на ЮНЕСКО/ОИСР/Евростат. Освен това, когато е целесъобразно, данните от програмите на националните органи за мобилност биха могли също да бъдат използвани за допълване на данните от „Еразъм+“.

трябва да се намери баланс между ключовите компетентности, включително житейските умения³⁴, и уменията, които са съобразени в по-голяма степен с дадена професия.

Ученето в процеса на работа и особено чиракуването са ефективни подходи за гарантиране на съответствието на ПОО с нуждите на пазара на труда. По време на рецесия малките предприятия може да не са в състояние да осигурят места за чиракуване. За стабилното осигуряване на възможности за чиракуване, включително и при неблагоприятни икономически условия, може да допринесе наличието на по-превантивен подход и на засилен акцент на гаранцията за младежта върху чиракуването, както и на подходящи мерки за подкрепа под формата на междуфирмени центрове за обучение или чрез разширяване на цифровите инструменти за обучение.

2. Възможностите за гъвкавост и развитие са в основата на професионалното образование и обучение

Гъвкавостта и възможностите за постигане на напредък в рамките на секторите на образованието и обучението и помежду им са ключови аспекти на ориентираните към бъдещото системи за ПОО. Освен това осигуряването на **персонализирани и насочени към учащите** се програми за ПОО е от съществено значение за по-силната ангажираност на учащите се и за привлекателността на възможностите за ПОО, водещи до повишаване на пригодността за заетост.

Организирането в модули — разделянето на професионалните квалификации на по-малки части от резултати от ученето — дава възможност съдържанието да се актуализира по гъвкав начин и да се адаптира към нуждите на отделните лица. Валидирането на резултатите от ученето, постигнати чрез неформално и информално учене, ще улесни повишаването на квалификацията и преквалифицирането, като ще води не само до пълни квалификации, но и до микроквалификации или частични квалификации. То ще помогне и за изграждането на връзката между различните области, необходима за развиващата се зелена и устойчива икономика.

3. Професионалното образование и обучение задвижват иновациите и растежа и подготвят за цифровия и зеления преход и за професиите, които се търсят активно на пазара на труда

Способността на ПОО да реагират на структурни промени може да бъде засилена чрез по-проактивен подход на **по-стратегическо свързване на ПОО с ориентираните към бъдещето икономически стратегии и екосистеми за предприемачество и за иновации**. Това е начин, който позволява не само да се реагира на вече случващите се промени, но и да се работи съвместно за сформиранието на икономическия и социалния преход — особено в настоящата ситуация на възстановяване, както и да се постави акцент върху стратегическите промишлени екосистеми (здравни, фармацевтични и други) и върху ресурсно ефективната, нетоксична, кръгова, неутрална по отношение на климата и цифрова икономика. Този подход разполага с потенциал да намали времето за реагиране, що се отнася до адаптирането на учебните програми за ПОО.

Държавите членки следва да продължат да прилагат подходи за **високи постижения в областта на ПОО**, които насърчават интегрирането на ПОО в екосистемите за умения,

³⁴ Житейските умения може да включват издръжливост, медийна грамотност, граждански компетентности, финансова, екологична и здравна грамотност. Отворените демократични общества зависят от активните граждани, които могат да черпят информация от различни източници, да разпознават дезинформацията, да вземат информирани решения, да са издръжливи и да действат отговорно.

стратегии за интелигентна специализация, националните стратегии за уменията, системите за иновации, стратегиите за кръгова икономика, инициативите за саниране или националните планове в областта на енергетиката и климата. Важни аспекти на необходимите ответни действия са развитието на ПОО на по-високи квалификационни нива и подкрепата за предприемачеството и стартиращите предприятия. Това следва да бъде съчетано с допълнителни структурни мерки на политиката, които могат да допринесат за повишаване на привлекателността на бизнес средите, за насърчаване на инвестициите и за разпространение на иновациите. **Центровете за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение**, които са свързани чрез транснационална европейска рамка, могат да бъдат ефективен инструмент за стимулиране на развитието на умения с цел насърчаване на прехода от сектори, които са в упадък, към новоразвиващи се сектори, както и към включване на екологичните и цифровите умения (например въз основа на Европейската рамка за компетентност в областта на цифровите технологии за гражданите и на Европейската рамка за електронна компетентност за професионалисти в областта на ИКТ) в съдържанието на професионалното образование и обучение.

Екологизирането на сектора на ПОО изисква преди всичко екологизиране на програмите за ПОО и на учебните програми и съдържанието на ПОО, но и управление на институциите за ПОО с дължимото внимание към въздействието върху околната среда. Това изисква институциите за ПОО да бъдат подкрепени при адаптирането на техните програми, както и да се гарантира, че те отговарят на нуждите на предприятията, които заемат челни позиции в изпълнението на екологичните цели, но също така да се гарантира, че инфраструктурата и технологиите са в съответствие с изискванията за устойчивост, като по този начин се допринесе и за изпълнението на целите за устойчиво развитие, например като се способства осигуряването на уменията, необходими за „вълната на саниране“ и за зеления и устойчивия преход. Освен това, както демонстрира и кризата с COVID-19, институциите за ПОО трябва да приемат цифровизацията и да имат ясна стратегия в областта на цифровите технологии, която да е насочена към множество измерения: предоставяне на цифрово учебно съдържание, педагогически подходи при цифрово обучение, но и по-добро използване на данните за проследяване на напредъка на учащите се, разработване на съобразени с конкретните условия подходи и прогнозиране на уменията.

4. Професионалното образование и обучение са привлекателни и се основават на модерно и цифровизирано предоставяне на обучение/умения

Въпреки че ПОО осигуряват много добри перспективи за заетост в професии, които се търсят активно на пазара на труда, в повечето държави членки тяхната привлекателност за учащите се и за предприятията продължава да е слаба. Следователно са необходими повече усилия за **засилване на привлекателността на ПОО** чрез въвеждане на иновации в ПОО и чрез тяхното модернизиране, по-специално по отношение на обновяването на учебната среда, инструментите и педагогическите методи, като се постави специален акцент върху цифровизацията. Симулаторите, основани на ИКТ, и инструментите за виртуална и добавена реалност разполагат с потенциал за съществено модернизиране и за въвеждане на иновации в предоставянето на ПОО, както и за повишаване на неговата ефикасност и достъпност в сравнение със скъпото материално оборудване. Това може да бъде от полза по-специално за малките предприятия и за чиракуването, провеждано в малки и средни предприятия.

Нови видове умения могат да се придобиват чрез сътрудничество в преподаването, интердисциплинарност и обучение въз основа на проекти. Друг аспект на привлекателността е **пропускливостта**: системите за образование и обучение следва да

осигуряват възможност за вертикално и хоризонтално преминаване между ПОО, общото училищно образование, висшето образование и образованието за възрастни. Програмите за висше ПОО следва да се разширят допълнително, за да се подкрепят нарасналите нужди от задълбочени професионални умения. Висококачествените услуги за професионално ориентиране също имат потенциал за увеличаване на привлекателността на ПОО.

Интернационализацията, транснационалната мобилност, включително виртуалните конкурси за умения³⁵, и силните връзки с другите сектори на образованието и обучението и с действащите лица в сферата на научните изследвания и на пазара на труда са от ключово значение за въвеждането на иновации в начина, по който се проектират и предоставят ПОО.

Качеството на ПОО ще може да се повиши само ако има добре обучени и мотивирани **преподаватели и обучители**. Служителите в сферата на ПОО трябва да получат подкрепа за развиването на умения и предоставянето на инструменти за усвояване на нови технологии, за работа в мултикултурна среда и за разбиране на променящите се нужди на пазара на труда. Мотивацията, кариерното развитие и благосъстоянието на преподавателите и обучителите в сферата на ПОО са от ключово значение за повишаването на привлекателността на тяхната професия. Така наречените хибридни преподаватели — вид персонал, който работи през част от времето в предприятие, а през другата част — преподавайки в професионално училище, имат потенциала да допринесат за установяването на по-голямо сътрудничество между институциите за ПОО и предприятията, което се осъществява по-редовно и по-структурирано. Хибридните преподаватели могат да осигурят необходимите иновации в училищната среда и да способстват за справянето с нарастващия недостиг и застаряването на преподавателите в сферата на професионалното образование и обучение. Тази концепция предоставя интересни перспективи за индивидуално професионално развитие и ползи както за училищата, така и за предприятията, наред с другото чрез поделение на разходите за заплати.

5. Професионалното образование и обучение насърчават равните възможности

Качествените системи за ПОО също така допринасят за **приобщаването на уязвимите групи**. Това означава да се осигури широк достъп и да се премахнат всички оставащи пречки пред участието в ПОО, включително за хората с увреждания, нискоквалифицираните възрастни, етническите и расовите малцинства, в т.ч. ромите, и хората с мигрантски произход. Това може също така да спомогне за преодоляването на възникналите по време на кризата с COVID-19 опасения по отношение на равния достъп до инструменти за цифрово обучение, интернет връзка и необходимите ИТ устройства. Чрез целенасочени мерки и гъвкави формати на обучение може да се предотврати преждевременното напускане на ПОО и да се осигурят възможности отпадналите учащи се да се върнат обратно в системата на ПОО.

Необходимо е също така да се обърне внимание на предубежденията по отношение на пола чрез насърчаване на баланса между традиционните „мъжки“ и „женски“ професии, включително чрез насърчаване на участието на жените в професионално

³⁵ Благодарение на конкурсите за умения квалифицираните хора придобиват популярност и получават признание; тези конкурси демонстрират също така значението на уменията за постигането на икономически растеж и личен успех. Чрез тях се установяват високи стандарти за високи постижения в областта на уменията в различни професии и се измерва постигането на тези стандарти. Те вдъхновяват младите участници да достигат нови висоти, като им помагат да превърнат страстта си в професия.

обучение за считаните за традиционно „мъжки“ професии и на мъжете — в професионално обучението за „женски“ професии.

6. Професионалното образование и обучение се основават на култура на осигуряване на качеството (както е обяснено по-горе)

7. Изпълнение на национално равнище

Устойчивите партньорства между всички съответни заинтересовани страни, в т.ч. публично-частните партньорства, са от ключово значение за постигането на **ефективно управление в сферата на ПОО**. Държавите членки се приканват да използват по най-добрия начин съществуващите европейски инструменти, като „Европас“, Европейската квалификационна рамка (ЕКР) или ESCO (многоезичната Европейска класификация на уменията, компетентностите, квалификациите и професиите), и да увеличат максимално синергиите помежду си и с цел насърчаване на автоматичното взаимно признаване на квалификациите от/дипломите за професионално образование и обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина. Фондовете и инструментите на Европейския съюз продължават да са съсредоточени върху уменията и предоставят възможности за финансиране на реформи в областта на професионалното образование и обучение. С цел по-ефективно и ефикасно изпълнение на настоящата препоръка се предлага отговорните национални органи да определят мерки, които да бъдат предприети за нейното изпълнение на национално равнище в срок от една година от нейното приемане, като се основават на съответните съществуващи национални условия и на съществуващите финансови рамки, и да следят прилагането на тези мерки.

Подкрепа на равнището на ЕС

Предложението има за цел да потвърди отново ключовата роля на тристранния Консултативен комитет за професионално обучение (ККПО) в управлението на ЕС в областта на политиката за ПОО, като същевременно призовава и за по-структуриран работен метод въз основа на редовно обновявана работна програма. В него се призовава също така за по-тясно сътрудничество с други ключови заинтересовани страни, като например представителите на учащите се и доставчиците на професионално образование и обучение.

Предложението не внася никакви изменения по отношение на по-широките управленски структури в областта на уменията, образованието и обучението.

Подкрепата на Европейската комисия, предоставяна на държавите членки за изпълнението на настоящата препоръка, може постепенно да се разгърне, като се засили подкрепата за структурните реформи в областта на чиракуването чрез помощни услуги в тази област³⁶ и чрез нов стимул за Европейския алианс за професионална подготовка във взаимодействие с гаранцията за младежта, както и като се разширят помощните услуги в областта на професионалното образование и обучение в сътрудничество с Европейския център за развитие на професионалното обучение (Cedefop). Дейностите могат да обхващат редица услуги, включително взаимно

³⁶

Като ключово последващо действие във връзка с Препоръката на Съвета относно Европейска рамка за качествено и ефективно чиракуване през ноември 2018 г. Комисията стартира помощни услуги в областта на чиракуването. Целта е да се подкрепят действията на членовете на Европейския алианс за професионална подготовка, насочени към увеличаването и подобряването на възможностите за чиракуване, чрез център за знания и за работа в мрежа. Това включва също така възприемане на добрия опит — метод, съчетаващ индикативните показатели с партньорското обучение и осигуряващ структуриран процес на взаимно обучение между държавите членки във връзка с подобряването на техните системи за чиракуване.

обучение, експертни съвети, възприемане на добрия опит, аналитична работа и изграждане на капацитет за изпълнение на настоящата препоръка.

Платформите на центрове за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение (ЦВППОО) целят насърчаване на „сближаването във възходяща посока“ на високите постижения в областта на ПОО на две равнища:

1. *Национално: в определен местен контекст — пряко участие на центрoвете за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение в местните предприемачески и иновационни екосистеми и клъстери и тяхното действие като центрове за разпространение на технологии за МСП, включително инструменти за цифрово обучение (симулатори, основани на ИКТ, виртуална и добавена реалност), както и свързването им на европейско равнище.*
2. *Международно³⁷: създаване на световни еталони за професионалното обучение чрез платформите на центрoвете за високи постижения в професионалното образование и обучение, като се обединяват ЦВППОО, които споделят общ интерес в конкретни сектори/сфери на дейност (напр. авионавтика, електромобилност, екологосъобразни и кръгови технологии, ИКТ, здравеопазване и др.) или иновационни подходи (напр. цифрови решения, изкуствен интелект) за справяне с обществените предизвикателства (напр. изменението на климата, изчерпването и недостига на ресурси, замърсяването, постигането на целите за устойчиво развитие, интегрирането на мигрантите, повишаването на квалификацията на хората с ниско ниво на квалификация и др.).*

Платформите ще бъдат отворени за участието на държави с добре развити системи за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение, както и на такива, които са в процес на разработване на подобни подходи, насочени към проучване на пълния потенциал на институциите за ПОО да играят проактивна роля в подкрепата на растежа, конкурентоспособността и иновациите. Платформите на центрoвете за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение не целят изграждане на напълно нови институции и инфраструктури за ПОО. Вместо това те целят да обединят набор от местни/регионални партньори, като например доставчици на първоначално и продължаващо ПОО, висши училища, включително университети за приложни и политехнически науки, научноизследователски институти, научни паркове, клъстери, предприятия, по-специално микро-, малки и средни предприятия, камари и бизнес сдружения, социални партньори, секторни съвети по въпросите на уменията, професионални/секторни сдружения, клъстери, национални и регионални органи и агенции за развитие, публични служби по заетостта и др.

Инструментът за самооценка SELFIE, който подпомага институциите за образование и обучение да използват ефективно цифровите технологии за преподаване и учене, може да играе важна роля. Той ще бъде доразработен и допълнително разширен, за да обхване сътрудничеството с работодателите в рамките на схемите за учене в процеса на работа. Рамката EQAVET е адаптирана така, че да включва и критерии/дескриптори за качеството, свързани с цифровизацията на преподаването и ученето, включително посредством използването на инструмента SELFIE. Той ще бъде доразработен и

³⁷ Това се отнася както до европейското, така и до извъневропейското измерение. Международните платформи на ЦВППОО трябва да включват държавите от ЕС и могат също така да включват други държави, доколкото тяхното участие носи добавена стойност за платформата.

разширен, за да обхване сътрудничеството с работодателите в рамките на схемите за учене в процеса на работа. Рамката EQAVET е адаптирана така, че да включва и критерии/дескриптори за качеството, свързани с цифровизацията на преподаването и ученето, включително посредством използването на инструмента SELFIE.

Европейските системи за ПОО имат потенциала да се утвърдят като *световни еталони за развитие на уменията*. На европейско равнище трябва да се предприемат редица действия, които могат да насърчат водещата роля на Европа в рамките на глобален пазар за обучение, като например да се окаже подкрепа за интернационализирането на системите за професионално образование и обучение, да се популяризират конкурсите за умения или да се организират комуникационни кампании за повишаване на привлекателността и подобряване на имиджа на ПОО.

Иновационен елемент в подкрепа на върховите постижения и интернационализацията на ПОО е концепцията за *европейски основни професионални профили*, чрез които да се определи известна част общо учебно съдържание на европейско равнище. Включени в рамките на платформата „Европас“ и когато е възможно, допълнени с цифрово учебно съдържание за ПОО, профилите имат потенциала да улеснят съществено мобилността на учащите се и на работниците, автоматичното признаване на квалификациите, придобити чрез ПОО, и резултатите от периоди на учене в чужбина, както и разработването на съвместни учебни програми, квалификации и микроквалификации в областта на професионалното образование и обучение.

За да се укрепи европейското измерение на по-голямата прозрачност и на „изграждането на доверие“, в предложението се предлага *да се въведат партньорски оценки във връзка с мерките за осигуряване на качеството* в областта на ПОО. Акцентът върху европейското измерение е логическо продължение на успешните дейности, осъществени след приемането на Препоръката за EQAVET през 2009 г., които помогнаха на повечето държави да определят, прегледат и усъвършенстват своите системи за осигуряване на качеството. Форматът и методите на работа на това засилено европейско измерение чрез партньорска проверка, които са насочени към укрепване на прозрачността и изграждане на доверие, трябва да бъдат обсъдени допълнително с всички съответни заинтересовани страни.

Доставчиците на ПОО и техните сдружения са ключови участници в осъществяването на реформите в областта на ПОО на национално равнище и са пряко свързани с изпълнението на политиките и инициативите на ЕС. Те са мултипликатори, що се отнася до разпространението на програмата на политиката в областта на ПОО и на обмена на добри практики на равнището на ЕС, като също така предоставят обратна информация и експертен опит като лица, действащи на местно равнище, във връзка с политическите предложения, направени от Комисията. Необходимо е *да се засили структурираният диалог с доставчиците на ПОО с цел да се укрепят техният капацитет и ролята им в рамките на сътрудничеството в сферата на ПОО на равнището на ЕС*.

Ще се стимулира използването на фондовете и програмите на ЕС (например Next Generation EU (Механизъм за възстановяване и устойчивост, REACT-EU), Европейския социален фонд+, Европейския фонд за регионално развитие, InvestEU, „Еразъм+“, „Хоризонт Европа“, Interreg, „Цифрова Европа“, Механизма за справедлив преход, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони), за да се подкрепи осъществяването на поетите в настоящото предложение ангажменти.

По-специално предложените Механизъм за възстановяване и устойчивост и REACT-EU имат потенциала да смекчат социално-икономическите последици от прехода и пандемията от COVID-19. Най-вече може да се засилят подкрепата за чиракуването, цифровизацията на институциите за ПОО, както и ускоряването на реформите в областта на ПОО в подкрепа на плавното внедряване на програми за качествена преквалификация в подкрепа на преминаването от една професия към друга за работещите в сектори, които са сериозно засегнати от кризата.

Предложение за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално членове 165 и 166 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като имат предвид, че:

- (1) В Хартата на основните права на Европейския съюз³⁸ образованието и достъпът до професионално и продължаващо обучение се признават като права, а целите на ООН за устойчиво развитие до 2030 г.³⁹ включват равностоен достъп за всички жени и мъже до достъпно и качествено техническо, професионално и висше образование, включително университетско образование, както и значително увеличаване на броя на младежите и възрастните, които притежават необходимите умения, включително технически и професионални умения, за да работят, да заемат достойни работни места и да бъдат предприемачи.
- (2) В Европейския стълб на социалните права⁴⁰, провъзгласен на 17 ноември 2017 г., се определят редица принципи в подкрепа на справедливите и добре функциониращи пазари на труда и социални системи, включително принцип 1 относно правото на качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот и принцип 4 относно активната подкрепа за заетостта.
- (3) Системите за висококачествено и иновационно професионално образование и обучение осигуряват възможност хората да придобиват работни умения, които им помагат да се приспособят към двойния цифров и зелен преход, да постигат резултати във връзка с него, както и да се справят с извънредни ситуации и икономически сътресения, като същевременно подкрепят икономическия растеж и социалното сближаване. По този начин им се предоставя възможност да придобиват умения, които им помагат да намират или да създават работни места, необходими на пазара на труда.
- (4) Наличието на стабилни политики в областта на професионалното образование и обучение е от съществено значение за постигането на определената в член 145 от ДФЕС цел да се насърчат квалифицираната, обучена и адаптивна работна сила, както и пазарите на труда, които могат да реагират бързо на икономическите промени.

³⁸ ОВ С 326, 26.10.2012 г.

³⁹ <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>.

⁴⁰ Док. 13129/17.

- (5) Съобщението на Комисията относно Европейския зелен пакт⁴¹ е новата стратегия на Европа за растеж, чиято цел е европейската икономика и общество да се трансформират и да бъдат насочени към по-устойчиво развитие. Училищата, институциите за обучение и университетите са в състояние да ангажират учениците, родителите, предприятията и по-широката общественост с промените, необходими за успешен преход. За да могат да се извлекат ползите от зеления преход, са необходими проактивно повишаване на квалификацията и преквалифициране.
- (6) В съобщението на Комисията „Силна социална Европа за справедливи промени“⁴² се подчертава необходимостта уменията, пригодността за заетост и човешкият капитал да се поставят на централно място чрез Европейската програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост⁴³, придружена от предложение за Препоръка на Съвета относно професионалното образование и обучение. В него се обявяват също така бъдещата работа в областта на Европейското пространство за образование и създаването на нова рамка за сътрудничество с държавите членки в областта на образованието и обучението.
- (7) В съобщението на Комисията „Нова промишлена стратегия за Европа“⁴⁴ се призовава за решителни действия, за да може ученето през целия живот да се превърне в реалност за всички и да се гарантира, че образованието и обучението не изостават и че помагат за осъществяването на двойния преход. Също така в него се отправя призив системите за висше и професионално образование и обучение да предоставят повече научни работници, инженери и техници на пазара на труда. В новия план за действие относно кръговата икономика⁴⁵ и в стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г.⁴⁶ се изтъква ключовата роля на уменията за прехода към зелена и чиста икономика.
- (8) В съобщението на Комисията „Стратегия за мястото на МСП в устойчива и цифрова Европа“⁴⁷ се подчертава, че наличието на квалифициран персонал или опитни ръководители се е превърнало в най-големия проблем за една четвърт от микро-, малките и средните предприятия (МСП) в ЕС⁴⁸ и че липсата на квалифицирани служители е най-голямата пречка пред новите инвестиции в ЕС⁴⁹. Професионалното образование и обучение са от особено значение за това да се гарантира, че работната сила на МСП притежава необходимите умения.
- (9) В съобщението на Комисията „Съюз на равенство: Стратегия за равенство между половете (2020—2025 г.)“⁵⁰ се подчертава значението на професионалното образование и обучение за жените и мъжете, за да се гарантират постигането на равновесие между половете в традиционно доминирани от мъже или от жени професии и преодоляването на свързаните с пола стереотипи.

⁴¹ COM(2019) 640 final.

⁴² COM(2020) 14 final.

⁴³ COM(2020) 274 final.

⁴⁴ COM(2020) 102 final.

⁴⁵ COM(2020) 98 final.

⁴⁶ COM(2020) 380 final.

⁴⁷ COM(2020) 103 final.

⁴⁸ Проучване относно достъпа на предприятията до финансиране (SAFE) от 2019 г., https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/safe/html/index.en.html

⁴⁹ Инвестиционен доклад на ЕИБ 2018—2019 г., <https://www.eib.org/en/publications/investment-report-2018>

⁵⁰ COM(2020) 152 final.

- (10) В съобщението на Комисията „Бюджетът на ЕС осигурява ресурс за плана за възстановяването на Европа“⁵¹ се представя амбициозен и всеобхватен план за възстановяването на Европа. Този план се основава на солидарността и справедливостта, а в основата му са залегнали споделените ценности и принципи на Съюза. В плана се предвижда как да се даде пръв силен тласък на икономиката на Европа, как да се насърчат зеленият и цифровият преход и как тя да стане по-справедлива, по-издръжлива и по-устойчива за идните поколения.
- (11) От 2013 г. насам гаранцията за младежта⁵² помага на младите хора да навлизат на пазара на труда, като им осигурява добро предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж в рамките на четири месеца след като останат без работа или напуснат училище. Професионалното образование и обучение бяха ефективни за плавното преминаване към пазара на труда на младите хора, изложени на риск от изключване. В бъдеще привлекателността на професионалното образование и обучение и тяхното съответствие с нуждите на пазара на труда, и особено на чиракуването, могат да играят още по-голяма роля в рамките на гаранцията за младежта, що се отнася до предотвратяването на безработицата при младите хора и подготвянето им за бъдещите възможности на пазара на труда, по-специално като част от зеления и цифровия преход.
- (12) Предложението на Комисията за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) цели да гарантира по-добро съответствие на системите за образование и обучение с нуждите на пазара на труда и равен достъп до възможности за учене през целия живот за всички посредством повишаване на квалификацията и преквалификация.
- (13) В Предложението на Комисията за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на „Еразъм“: програма на Съюза в областта на образованието, обучението, младежта и спорта и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1288/2013 се предвижда да се запази интегрираният характер на програмата за периода 2014—2020 г., обхващащ ученето във всякакъв контекст — формален, неформален и информален — и на всички етапи от живота, за да се насърчат гъвкавите модели за учене, които позволяват на отделните лица да развият компетенциите, необходими за справяне с предизвикателствата на двадесет и първи век.
- (14) Настоящата препоръка се основава на редица инициативи в областта на образованието, обучението и уменията, разработени на европейско равнище, които са обобщени в приложение I. Тя ще допринесе за Европейската програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост, за актуализирания План за действие в областта на цифровото образование, за европейското пространство за образование и за стратегическата рамка за сътрудничество в областта на образованието и обучението.
- (15) С настоящата препоръка се изпълнява целта на европейското пространство за образование да се разгърне истинско европейско пространство за образование, в което границите не възпрепятстват висококачественото и приобщаващо образование и обучение и което цели да се премахнат пречките пред признаването на квалификациите от училищно и висше образование и на

⁵¹ COM(2020) 442 final.

⁵² ОВ С 120, 26.4.2013 г., стр. 1.

периодите на учене в чужбина и да се работи за по-безпроблемно трансгранично валидиране на удостоверенията за обучение и за учене през целия живот.

- (16) Въз основа на приоритетите на засиленото европейско сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение (процеса от Копенхаген), приети в рамките на резолюция на Съвета на 19 декември 2002 г.⁵³, целите за висококачествено и гъвкаво професионално образование и обучение и за транснационална мобилност продължават да са в центъра на глобалната визия за модернизиране на професионалното образование и обучение, определена от отговорните министри през 2010 г. в Комюникето от Брюж⁵⁴.
- (17) В заключенията от Рига от 22 юни 2015 г.⁵⁵ министрите, отговарящи за професионалното образование и обучение, се споразумяха за набор от приоритети в подкрепа на постигането на тази визия, включена в Съвместния доклад на Съвета и на Комисията от 2015 г. относно прилагането на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“)⁵⁶ и в Новата европейска програма за умения от 2016 г.⁵⁷, която даде допълнителен силен тласък на политиката на Съюза в областта на ПОО, като постави по-силен акцент върху привлекателността и качеството.
- (18) С Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г. за създаване на Европейска референтна рамка за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение (EQAVET)⁵⁸ се въвежда референтна рамка, чрез която да се подкрепят държавите членки при подобряването на качеството на техните системи за професионално образование и обучение и да се допринесе за по-голяма прозрачност между държавите членки във връзка с развитието на политиките в областта на професионалното образование и обучение. В рамките на десетте години на нейното прилагане EQAVET стимулира провеждането на реформи в националните системи за осигуряване на качеството, но не допринесе значително за подобряването на прозрачността на мерките за осигуряване на качество. Освен това тя се прилагаше най-вече в областта на първоначалното професионално образование и обучение в училищата. Поради това следва рамката EQAVET от 2009 г. да бъде интегрирана в настоящата препоръка и в нея да бъдат добавени елементи, чрез които да се отстранят недостатъците при нейното прилагане, свързани с качеството на резултатите от ученето, сертифицирането и оценяването, консултациите със заинтересованите страни, ролята на преподавателите и учителите, ученето в процеса на работа и гъвкавостта на професионалното образование и обучение. За да се подобри взаимното обучение, да се повишат прозрачността и съгласуваността на мерките за осигуряване на качеството при предоставянето на професионално образование и обучение и да се укрепи взаимното доверие между държавите — членки на ЕС, следва да се въведат партньорски оценки на осигуряването на качеството на системно равнище.
- (19) В Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г. за създаване на Европейска система за кредити в професионалното образование и

⁵³ ОВ С 13, 18.1.2003 г.

⁵⁴ <https://www.cedefop.europa.eu/en/content/bruges-communication>.

⁵⁵ https://www.izm.gov.lv/images/RigaConclusions_2015.pdf.

⁵⁶ ОВ С 417, 15.12.2015 г., стр. 25.

⁵⁷ COM(2016) 381 final.

⁵⁸ ОВ С 155, 8.7.2009 г.

обучение (ECVET)⁵⁹ се поставя целта да се подобрят признаването, натрупването и трансферът на резултатите от ученето, като се подкрепят мобилността и ученето през целия живот, както и създаването на кредитна система на ЕС в областта на професионалното образование и обучение. В рамките на десетте години на нейното прилагане ECVET допринесе в голяма степен за развитието на по-качествена мобилност чрез използването и документирането на единици резултати от ученето. Концепцията за ECVET точки обаче като цяло не беше приложена и ECVET не доведе до разработване на европейска система за кредити в професионалното образование и обучение. Поради това настоящата препоръка на Съвета следва да включва основните принципи на ECVET (напр. единици резултати от ученето), свързани с гъвкавостта. Инструментите на ECVET (напр. споразумение за учене и меморандум за разбирателство), които подкрепят мобилността на учащите се в сферата на професионалното образование и обучение, трябва да бъдат доразвити в рамките на други инструменти на ЕС, като например подпомаганите по програмата „Еразъм+“. За професионални квалификации след завършване на средно образование и на равнище висше образование може да се използва Европейската система за трансфер и натрупване на кредити, която вече се прилага.

- (20) В Препоръката на Съвета от 15 март 2018 г. относно Европейска рамка за качествено и ефективно чиракуване⁶⁰ се определят 14 основни критерия, които държавите членки и заинтересованите страни следва да използват за разработването на качествено и ефективно чиракуване, като гарантират както развитието на умения, свързани с работата, така и личностното развитие на чираците.
- (21) Мониторингът от страна на Cedefop на приоритетите, договорени в заключенията от Рига от 22 юни 2015 г., показва редица области, в които държавите са постигнали напредък по програмата за модернизиране на професионалното образование и обучение, по-специално във връзка с чиракуването и ученето в процеса на работа, осигуряването на качеството, създаването на механизми за предвиждане на уменията и на консултативни органи с участието на социалните партньори, увеличаването на пропускливостта и гъвкавостта, а отскоро и поставянето на по-силен акцент върху цифровите умения. В контекста на зеления и цифровия преход обаче е необходимо значително да се разшири и подобри предлагането на възможности за продължаващо професионално образование и обучение както за младите хора, така и за възрастните, като същевременно се увеличат привлекателността и качеството на първоначалното професионално образование и обучение.
- (22) Редица държави са въвели инициативи за насърчаване на високите постижения в областта на професионалното образование и обучение, както и за по-добро свързване на ПОО с екосистемите за иновации и за умения. Въз основа на тези примери концепцията за центровете за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение се изпробва успешно с цел те да се превърнат в световни еталони за обучението в специфични области в рамките както на първоначалното обучение, така и на продължаващото повишаване на квалификацията и преквалифициране.

⁵⁹ ОВ С 155, 8.7.2009 г.

⁶⁰ ОВ С 153, 2.5.2018 г.

- (23) В своето становище относно бъдещето на професионалното образование и обучение⁶¹, прието през декември 2018 г., Консултативният комитет за професионално обучение (ККПО) определи визията за отлично и приобщаващо професионално образование и обучение през целия живот, които отговарят на бъдещите нужди, породени от икономическите, технологичните и обществените промени. В това становище Комисията беше приканена да изготви предложение за рационализиране и консолидиране на политическата рамка на ЕС в областта на професионалното образование и обучение, тяхното управление и съществуващите инструменти под формата на всеобхватна препоръка на Съвета.
- (24) За целите на настоящата препоръка професионалното образование и обучение трябва да се разбират като образование и обучение, които целят да осигурят на младежите и на възрастните знания, ноу-хау, умения и/или компетентности, необходими за определени професии или по-общо на пазара на труда, и които могат да бъдат предоставяни във формална и неформална среда на всички нива по Европейската квалификационна рамка, включително във висшето образование.
- (25) Предвид своя необвързващ характер настоящата препоръка спазва принципите на субсидиарност и на пропорционалност и следва да се прилага в съответствие с правото и с практиката на европейско и национално равнище. По-специално настоящата препоръка не засяга разпоредбите на Директива 2005/36/ЕО⁶², изменена с Директива 2013/55/ЕС⁶³, относно признаването на професионалните квалификации и предвидения в нея режим на автоматично признаване,

ПРЕПОРЪЧВА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ:

- а) да се стремят към прилагането на политика на Съюза в областта на професионалното образование и обучение, която:
- *осигурява на младежите и на възрастните уменията, които им позволяват да преуспяват в условията на променящи се пазари на труда и общества, както и да управляват възстановяването и справедливия преход към зелена и цифрова икономика в период на демографски промени и през всички икономически цикли,*
 - *гарантира приобщаване и равни възможности и допринася за постигането на устойчивост, социална справедливост и благоденствие, както и*
 - *установява европейското професионално образование и обучение като еталон на световно равнище за развитие на уменията;*
- б) да предприемат действия и да направят инвестиции за изпълнението на тази политика в съответствие с принципите, определени в точки 1—23 по-долу, и
- в) да действат за постигането до 2025 г. на следните **цели**, които са част от съответните европейски рамки за мониторинг, включително в областта на образованието и обучението, както и на социалните политики и политиките в областта на заетостта:

⁶¹ <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=20479&langId=en>.

⁶² ОВ L 255, 30.9.2005 г.

⁶³ ОВ L 354, 28.12.2013 г.

- **делът на завършилите, които са постъпили на работа, да бъде най-малко 82 %⁶⁴;**
- **60 % от завършилите наскоро ПОО да се възползват от учене в процеса на работа** по време на своето професионално образование и обучение⁶⁵. Тази цел се отнася до всички форми на учене в процеса на работа и ще допринесе за увеличаване на възможностите за чиракуване, които могат да бъдат подкрепяни по линия на гаранцията за младежта;
- **8 % от учащите се в ПОО да се възползват от образователна мобилност в чужбина⁶⁶.**

Професионалното образование и обучение се характеризират с гъвкавост, що се отнася до приспособяването към динамичните промени на пазара на труда

1. Програмите за професионално образование и обучение предлагат балансирана комбинация от **професионални и технически умения**, които са добре съгласувани с всички икономически цикли и с постоянно променящите се работни места и работни методи, и **ключови компетентности⁶⁷**, включително солидни основни умения, цифрови, универсални, зелени и други житейски умения, които осигуряват здрави основи за издръжливост, пригодност за заетост през целия живот, социално приобщаване, активно гражданско участие и личностно развитие;
2. Учебните програми за професионално образование и обучение, предлаганите програми и квалификациите се актуализират постоянно, като се използват **задълбочени аналитични данни за уменията** (т.е. системи за проследяване на завършилите лица, механизми за предвиждане на умения, включително на секторно и регионално равнище);
3. Доставчиците на професионално образование и обучение разполагат с подходяща степен на **автономност, гъвкавост, подкрепа и финансиране** за бързо адаптиране на предлаганото от тях обучение към променящите се потребности от умения, зеления и цифровия преход и икономическите цикли;
4. Програмите за професионално образование и обучение на всички нива включват компоненти за **учене в процеса на работа**, които допълнително се разширяват и в продължаващото професионално образование и обучение; **схемите за чиракуване⁶⁸** са доразвити, за да се подобрят предложенията по

⁶⁴ Т.е. лицата на възраст 20—34 г., които са завършили най-малко гимназиален етап на средното образование и са напуснали системата на образование преди 1—3 години.

⁶⁵ Т.е. лицата на възраст 15—34 г., които са напуснали системата на образование и обучение преди 1—3 години. Показателят ще се основава на данните, които ще бъдат събрани от 2021 г. нататък като част от Наблюдението на работната сила в ЕС.

⁶⁶ Този дял ще се измерва като процент на мобилните учащи се в рамките на една календарна година от група завършили ПОО през същата година. Показателят ще се основава на данните за мобилността, взети от данните за програма „Еразъм+“, и на данните за завършилите ПОО, взети от данните на ЮНЕСКО/ОИСР/Евростат. Освен това, когато е целесъобразно, данните от програмите за мобилност, осъществявани от националните органи, биха могли също да бъдат използвани за допълване на данните от „Еразъм+“.

⁶⁷ Според определението в Препоръката на Съвета от 22 май 2018 г. относно ключовите компетентности за учене през целия живот.

⁶⁸ Според определението в Препоръката на Съвета от 15 март 2018 г. относно Европейска рамка за качествено и ефективно чиракуване.

линия на гаранцията за младежта⁶⁹, и са допълнени с подходяща подкрепа⁷⁰ и мерки за стабилизиране на предлагането на възможности за чиракуване и за справяне със специфичните предизвикателства за малките предприятия;

Възможностите за гъвкавост и развитие са в основата на професионалното образование и обучение

5. Програмите за професионално образование и обучение са **персонализирани и насочени към учащите се**, предлагат достъп до присъствени, цифрови или смесени форми на обучение, гъвкави и съставени от модули модели, при които се признават резултатите от неформално и информално учене, и разкриват възможности за развитие в кариерата и в ученето; програмите за продължаващо професионално обучение са разработени така, че да могат бързо да се адаптират към нуждите на даден сектор или предприятие или от индивидуално повишаване на квалификацията или преквалификация;
6. Програмите за професионално образование и обучение се основават на **модули или единици резултати от ученето** и са въведени механизми за валидиране, които позволяват трансфера, признаването и натрупването на индивидуални резултати от ученето с цел придобиване на квалификация, частична квалификация или микроквалификация, в зависимост от случая⁷¹;

Професионалното образование и обучение задвижват иновациите и растежа и подготвят за цифровия и зеления преход и за професиите, които се търсят активно на пазара на труда

7. Устойчивостта на професионалното образование и обучение се постига чрез тяхното интегриране в икономическите, промишлените и иновационните стратегии, включително тези, които са свързани с **възстановяването и със зеления и цифровия преход**. В резултат на това предлагането на **продължаващо професионално образование и обучение** трябва да бъде значително разширено чрез насърчаване на придобиването на предприемачески, цифрови и зелени умения, за да се отговори на нуждите;
8. **Центровете за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение** действат като катализатор за местните бизнес инвестиции, като подкрепят възстановяването, зеления и цифровия преход, европейските и регионалните стратегии за иновации и за интелигентна специализация и развитието на професионалното образование и обучение на по-високи квалификационни нива (нива 5—8 от ЕКР), и предоставят иновационни услуги, като например клъстери и бизнес инкубатори за стартиращи предприятия и технологични иновации за МСП, както и иновационни решения за преквалифициране на работниците, за които е налице риск от съкращение;
9. Институциите за професионално образование и обучение разполагат с достъп до съвременна инфраструктура, въвели са **стратегии за цифровизация**⁷² и са

⁶⁹ Според определението в Препоръката на Съвета от 22 април 2013 г. за създаване на гаранция за младежта.

⁷⁰ Тя може да включва междуфирмени центрове за обучение.

⁷¹ В съответствие с Препоръката на Съвета от 20 декември 2012 г. относно валидирането на неформалното и самостоятелното учене.

⁷² Например инструментът за самооценка SELFIE подкрепя институциите за ПОО при използването на цифровите технологии за ефективно преподаване и учене и при засилването на сътрудничеството им с работодателите в рамките на схемите за учене в процеса на работа.

включили **екологичната и социалната устойчивост** в своите програми и организационно управление, като по този начин допринасят за изпълнението на целите на ООН за устойчиво развитие;

Професионалното образование и обучение са привлекателен избор и се основават на модерно и цифровизирано предоставяне на обучение/умения

10. **Програмите за висше професионално образование и обучение** на нива 5—8 от ЕКР се доразработват, за да подпомогнат задоволяването на все по-големите потребности от по-квалифицирани професионални умения;
11. Професионалното образование и обучение са част от **процеса на учене през целия живот** и между първоначалното и продължаващото професионално образование и обучение, общото образование и висшето образование са налице **гъвкави и пропускливи** модели;
12. Програмите за професионално образование и обучение се изпълняват чрез подходяща комбинация от **отворена, цифрова и основаваща се на участие среда за обучение**, включително работни места, благоприятстващи ученето, и се подкрепят от съвременни и достъпни инфраструктура, оборудване и технологии, както и от широкоприложими педагогически методи и инструменти, а именно симулаторите, основани на ИКТ, и виртуалната и разширената реалност, които повишават достъпността и ефикасността на предоставянето на обучение, включително за малките предприятия⁷³;
13. **Преподавателите, обучителите и ръководителите** в сферата на професионалното образование и обучение предприемат първоначално и продължаващо професионално развитие с цел: осигуряване на висококачествено обучение; насърчаване на техническите и цифровите умения и на ефективните иновационни методи на обучение; работа с инструменти за цифрово обучение, както и в разнородна и мултикултурна среда. Професионалното им развитие става по-привлекателно чрез по-обхватни подходи за наемане на работа, подобрени възможности за кариерно развитие, например хибридни преподаватели/обучители⁷⁴, както и чрез засилено сътрудничество между преподавателите/обучителите в сферата на професионалното образование и обучение и предприятията;
14. Стратегиите за **интернационализация** подкрепят стратегически подход към международното сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение, включително в граничните региони на ЕС; тези стратегии насърчават успешните национални практики по света и участието в международни **конкурси за умения**;

⁷³ Освен това те могат да включват сътрудничество в преподаването, интердисциплинарно и основано на проекти учене, нови организационни методи в учебните институции и предприятията, както и изкуствен интелект.

⁷⁴ Хибридните преподаватели/обучители са вид персонал, който работи през част от времето в предприятие, а през другата част — преподавайки в професионално училище или център за професионално образование и обучение. Този подход има потенциала да допринесе за установяването на по-голямо сътрудничество между институциите за ПОО и предприятията, което се осъществява по-структурирано и по-редовно. Хибридните преподаватели могат да осигурят необходимите иновации в училищната среда и да способстват за справянето с нарастващия недостиг и със застаряването на преподавателите в сферата на професионалното образование и обучение. Това предоставя интересни перспективи за индивидуално професионално развитие и ползи както за училищата, така и за предприятията, наред с другото чрез поделение на разходите за заплати.

15. Въведени са възможности за **образователна мобилност** на учащите се и на служителите в сферата на професионалното образование и обучение, включително цифрова мобилност, дългосрочна мобилност и мобилност към трети държави, които се улесняват от използването и признаването на единици резултати от ученето и на съответните европейски инструменти⁷⁵;
16. Чрез висококачествени **услуги за професионално ориентиране през целия живот** се осигурява ясна и лесна за ползване информация относно възможностите за учене, за професионално развитие и за валидиране в целия ЕС, като се използват пълноценно цифровите услуги;

Професионалното образование и обучение насърчават равните възможности

17. **Програмите за ПОО са приобщаващи** за групите в неравностойно положение, като хората с увреждания, възрастните с ниска квалификация/слаби умения, етническите и расовите малцинства, включително ромите, хората с мигрантски произход и хората с по-малко възможности поради географското си местоположение; Целенасочените мерки и гъвкавите формати на обучение предотвратяват преждевременното напускане на образованието и обучението и подпомагат прехода от училище към работа;
18. Програмите за ПОО са **достъпни** чрез платформи за цифрово обучение, подкрепени от инструменти, устройства и интернет връзка, по-специално за уязвимите групи и хората в селските или отдалечените райони;
19. Целенасочени мерки насърчават **баланса между половете** по отношение на традиционните „мъжки“ и „женски“ професии и обхващат както свързаните с пола, така и други стереотипи;

Професионалното образование и обучение се основават на култура на осигуряване на качеството

20. **Европейската референтна рамка за осигуряване на качеството в професионалното образование и обучение** (рамката EQAVET), описана в приложение II, е интегрирана в националните системи за осигуряване на качеството както в първоначалното, така и в продължаващото професионално образование и обучение; тя обхваща професионалното образование и обучение във всички учебни среди (например в училищата и ученето в процеса на работа, включително схемите за чиракуване) и в рамките на всички видове обучение (цифрово, присъствено и смесено), предоставяни както от публични, така и от частни доставчици, и се основава на набор от общи показатели за осигуряване на качеството на професионалното образование и обучение, прилагани както на равнище системи, така и на равнище доставчици, както е посочено в приложение II;
21. **Националната референтна точка за осигуряване на качеството** в областта на професионалното образование и обучение продължава да обединява всички съответни заинтересовани страни на национално и регионално равнище с цел:
 - предприемане на конкретни инициативи за прилагане и по-нататъшно разгръщане на рамката EQAVET,
 - информиране и мобилизиране на широк кръг от заинтересовани страни, включително центрове за високи постижения в областта на

⁷⁵

Например образци за меморандума за разбирателство и споразумението за учене.

професионалното образование и обучение, с цел да се допринесе за прилагането на рамката EQAVET,

- оказване на подкрепа за самооценяването като допълнително и ефективно средство за осигуряване на качеството, за да се предостави възможност за измерване на успеха и за определяне на областите, в които трябва да се постигне подобрене, включително що се отнася до цифровата подготвеност на системите и институциите за ПОО,
- активно участие в европейската мрежа за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение,
- предоставяне на актуализирано описание на националните мерки за осигуряване на качеството въз основа на рамката EQAVET,
- участие в **партньорски оценки**⁷⁶ на равнището на ЕС за осигуряване на качеството, за да се повишат прозрачността и последователността на мерките за осигуряване на качество, както и за да се засили доверието между държавите членки;

Изпълнение на национално равнище

Препоръчва се държавите членки да предприемат действия за изпълнение на тази политика на национално равнище заедно със социалните партньори и други заинтересовани страни. Във връзка с това те следва:

22. Да осигурят устойчиви публично-частни **партньорства** за управлението на професионалното образование и обучение. Да включат социалните партньори и всички съответни заинтересовани страни, включително институции за професионално образование и обучение, сектори и предприятия от всякакъв мащаб, публични и частни служби по заетостта, посреднически организации, като промишлени, търговски и занаятчийски камари, професионални и секторни организации, национални координатори за гаранцията за младежта, ЕСФ и други инициативи на ЕС, сектора на информационните технологии, центрове за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение, клъстери, организации на учащи се и на родители, както и местни, регионални и национални органи. Да насърчават такива партньорства на регионално и секторно равнище;
23. Да използват по възможно най-добрия начин **европейските инструменти за прозрачност**, като например Европейската квалификационна рамка, Европейската система за трансфер и натрупване на кредити, „Европас“ и Европейската класификация на уменията, компетентностите, квалификациите и професиите, да улесняват автоматичното взаимно признаване на пълни или частични квалификации, на микроквалификации и на резултати от периоди на учене в чужбина⁷⁷, да предоставят възможност на учащите се да използват различните функционалности на „Европас“ (напр. да записват своя опит,

⁷⁶ Партньорската оценка е вид дейност за взаимно обучение, целяща да се подкрепят подобряването и прозрачността на мерките за осигуряване на качеството на системно равнище въз основа на специфична методика, която ще бъде разработена от Европейската мрежа за осигуряване на качеството на професионалното образование и обучение.

⁷⁷ В съответствие с Препоръката на Съвета от 26 ноември 2018 г. относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина.

умения и квалификации в онлайн профил, който се използва за целите на професионалното ориентиране, да им бъдат издавани удостоверения с цифров подпис, както и да получават предложения и да търсят възможности за учене и за работа, квалифициране, валидиране, признаване и др.);

24. Да използват по най-добрия начин **фондовете и инструментите на Европейския съюз** в подкрепа на реформите и/или инвестициите в областта на професионалното образование и обучение, включително във връзка с цифровизацията и екологичната устойчивост, като Next Generation EU (Механизъм за възстановяване и устойчивост, REACT-EU), Европейския социален фонд+, SURE, Европейския фонд за регионално развитие, InvestEU, „Еразъм+“, „Хоризонт Европа“, Interreg, „Цифрова Европа“, Механизма за справедлив преход, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Модернизационния фонд; да стимулират влагането на допълнителни инвестиции в професионалното образование и обучение както от публичния, така и от частния сектор;
25. Да определят **мерки, които да бъдат предприети за изпълнението на настоящата препоръка** на национално равнище в срок от една година от приемането ѝ, и да проследят тяхното изпълнение, включително с подходящо разпределение на националните ресурси и със силен акцент върху включването на цифровизацията и екологичната устойчивост в целия сектор на ПОО.

ПРИВЕТСТВА НАМЕРЕНИЕТО НА КОМИСИЯТА:

Да осъществява политиката на Съюза в областта на професионалното образование и обучение, като подкрепя действията на държавите членки, включително чрез:

26. Осигуряване на **ефективно управление** на политиката на ЕС за професионално образование и обучение чрез тристранния Консултативен комитет за професионално обучение въз основа на редовно обновявана работна програма и в сътрудничество с генералните директори в областта на професионалното образование и обучение⁷⁸, представителите на учащите се и доставчиците на професионално образование и обучение;
27. Гарантиране, че политиката на ЕС за професионално образование и обучение е взета изцяло предвид в по-нататъшните действия по плана на ЕС за възстановяване, Европейския **зелен пакт** и **новата промишлена стратегия за Европа**, както и че е част от Европейската програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост, **плана за действие в областта на цифровото образование**, цялостната рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението и **европейското пространство на образование**;
28. Засилване на подкрепата за **структурни реформи в областта на чиракуването** чрез помощна услуга в тази област и чрез нов стимул за Европейския алианс за професионална подготовка във взаимодействие с гаранцията за младежта; постепенно разширяване на **помощните услуги** в областта на професионалното образование и обучение в сътрудничество с Европейския център за развитие на професионалното обучение (Cedefop);

⁷⁸ Генералните директори в областта на професионалното образование и обучение се определят от държавите членки; Комисията поддържа техния списък въз основа на предоставената от държавите членки информация.

29. Оказване на подкрепа за целта постепенно да се създадат и разгърнат 50 европейски платформи на **центрове за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение** и да се проучат **европейски основни професионални профили**, включени в рамките на платформата „Европас“ и когато е възможно, допълнени с цифрово учебно съдържание за ПОО, с цел да улеснят мобилността на учащите се и на работниците, автоматичното признаване на квалификациите и разработването на съвместни учебни програми, квалификации и микроквалификации за професионално образование и обучение;
30. Оказване на подкрепа за качествената и ефективна **цифровизация на предоставянето на ПОО** за ученето както в училищата, така и в процеса на работа чрез насърчаване на използването на **европейските рамки за компетентност** и на **инструменти за самооценка**, например SELFIE⁷⁹, и проучване на възможността да се осъществи проучване за училищата за ПОО в целия ЕС;
31. Насърчаване на установяването на **европейското професионално образование и обучение като световен еталон за развиване на уменията**, включително чрез оказване на подкрепа за интернационализирането на системите за професионално образование и обучение в сътрудничество с Европейската фондация за обучение, за конкурсите за умения и за комуникационните кампании, целящи да се повиши привлекателността и да се подобри имиджът на ПОО, и предоставяне на лесен достъп до информация за професионалното образование и обучение и свързаните с тях възможности за професионална реализация въз основа на доразвиване на функционалностите на „Европас“;
32. Оказване на подкрепа за усилията на държавите членки, насочени към изпълнението на настоящата препоръка, укрепване на капацитета на институциите за професионално образование и обучение, включително тяхната цифровизация и екологична устойчивост, и насърчаване на научните изследвания в областта на ПОО както на национално равнище, така и на равнището на ЕС чрез финансиране от съответните **фондове и програми на Съюза** (Next Generation EU (Механизъм за възстановяване и устойчивост, REACT-EU), Европейския социален фонд+, Европейския фонд за регионално развитие, InvestEU, „Еразъм+“, „Хоризонт Европа“, Interreg, „Цифрова Европа“, Механизма за справедлив преход, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Модернизационния фонд);
33. Осигуряване на **качествен и количествен мониторинг** в съответствие с общите цели, определени в настоящата препоръка, както и други съответни данни, включително относно инвестициите, и използване на тези данни за целите на европейския семестър и съответните европейски рамки за мониторинг и докладване, както и **докладване** на Съвета относно изпълнението на настоящата препоръка на всеки пет години въз основа на годишния мониторинг на Cedefop.

Настоящата препоръка заменя Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г. за създаване на Европейска референтна рамка за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение (EQAVET) и Препоръката на

⁷⁹ https://ec.europa.eu/education/schools-go-digital/about-selfie_bg

Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г. за създаване на Европейска система за кредити в професионалното образование и обучение (ECVET).

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Съвета
Председател